

การยกระดับสิทธิในการอยู่รอดของผู้ใช้แรงงานตามมาตรฐานสากล
IMPROVING THE SURVIVAL RIGHTS OF WORKERS ACCORDING TO INTERNATIONAL
STANDARDS

กฤษดา กฤตเมธานนท์, นิรมล สุขวิไล, ปนัดดา รักษาแก้ว,
พระเมธีวัชรบัณฑิต, พิชญ์ ทองศรีนุ่น, รุ่งทิพย์ สูงสว่าง, กิตติพันธ์ จันทการ,
อารีศักดิ์ เสถียรภาพอยู่, โอภาส ศรีฉันทะมิตร และปรัชญา ศรีอัมพรแสง¹

Kritsada Kritmethanont, Niramon Sukwilai, Panadda Raksa Kaew,
Phra Methee Watcharabandit, Pichet Thongsrinun, Rungthip Sungswang, Kittiphan Juntakan,
Arisak Sathitphayut, Ophat Srichanthamit and Prachya Sriumpornsang

นักศึกษาหลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชนระดับสูง รุ่นที่ 1

สถาบันพัฒนาสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

Advanced Human Rights Executive Course, Class 1

Human Rights Development Institute Department of Rights and Liberties Protection

Email : sujirachonoo@gmail.com¹

Received 26 October 2023; Revised 21 December 2023; Accepted 30 April 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “การยกระดับสิทธิในการอยู่รอดของผู้ใช้แรงงานตามมาตรฐานสากล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยกระดับสิทธิในการอยู่รอดของผู้ใช้แรงงานตามมาตรฐานสากลให้เป็นไปตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.2566 – 2570) โดยในแผนนี้มีสถานการณ์ท้าทาย คือ “ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น และภาคธุรกิจSME ที่เข้าไม่ถึงมาตรการเยียวยาความเสียหายของรัฐจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” และ ณ ปัจจุบันนี้หนี้ครัวเรือนได้กลายเป็นปัญหาสำคัญระดับปัจเจกและระดับชาติ เพราะหนี้ครัวเรือนได้ทะยานขึ้นไปถึง 90% ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (GDP) แล้ว ปัญหาหนี้ไม่เพียงบั่นทอนคนชั้นกลางคนจน แต่ยังกัดเซาะยอดขายของธุรกิจ และกระตุ้นให้เศรษฐกิจไทยให้ไม่สามารถก้าวหน้าเติบโตต่อไปได้ โดยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายคือ แรงงานที่เป็นลูกจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้คนทั้งสองกลุ่มสามารถเข้าถึงสิทธิทางเศรษฐกิจอันเป็นสิทธิตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตลอดจนศึกษารูปแบบ “การใช้หนี้พัฒนาคน” ที่มีต้นแบบมาจากประเทศบังคลาเทศ และโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาชีวิตลูกจ้างและธนาคารแรงงาน ของ รศ.ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ที่ได้เสนอและยกร่างไว้ตั้งแต่ปี 2546 และได้ถูกบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญปี 2558 มาตรา 289 ว่าต้นแบบดังกล่าวจะยกระดับสิทธิแรงงานผู้ประกันตน ผ่านการจัดตั้งกองทุนและธนาคารแรงงานผู้ประกันตน เพื่อให้บรรลุสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้หรือไม่ อย่างไร

คำสำคัญ : การยกระดับ; ผู้ใช้แรงงาน; ปฏิญญาสากล; สิทธิมนุษยชน

Abstract

The academic article titled "Enhancing the Right to Survival of Workers according to International Standards" aims to study how to enhance the right to survival of workers according to international standards in accordance with the 5th National Human Rights Plan (2023-2027). In this plan, there are challenging situations, such as "the problem of rising household debt and SMEs that cannot access the state's relief measures for the damage caused by the COVID-19 outbreak". Currently, household debt has become a major problem at both the present and national levels, as household debt has risen to 90% of the gross domestic product (GDP). This debt problem not only affects the middle class and the poor, but also erodes the sales of businesses and hinders the Thai economy from moving forward and growing. The target group is defined as employees and self-employed workers, in order to enable both groups to access economic rights, which are rights under the Universal Declaration of Human Rights, as well as to study the model of "using debt to develop people" that originated from Bangladesh and the project of loans for improving the lives of employees and labor banks by Assoc. Prof. Dr. Narong Phetprasert, who proposed and drafted it since 2003 and was included in the draft constitution of 2015, section 289, that this model would enhance the rights of insured workers through the establishment of a fund and a bank for insured workers, in order to achieve human rights under the Universal Declaration of Human Rights or not, and how.

Keywords: enhancing; workers; international standards; human rights

บทนำ

ในสังคมไทย แรงงานที่เป็นลูกจ้างเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นกลุ่มคนบริโภคหลักที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยมากอีกด้วย และในทางสังคม แต่ทว่านับจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ปัญหาคุณภาพชีวิตและหนี้สินของคนกลุ่มนี้ที่เคยมีปัญหามากอยู่แล้วยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น การแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตและหนี้สินของลูกจ้าง ยังคงเน้นการช่วยเหลือเชิงสงเคราะห์ผ่านนโยบาย ประชานิยมที่ใช้งบประมาณของรัฐบาล เช่น โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการคนละครึ่ง โครงการแจกเงินดิจิทัล 10,000 บาท เป็นต้น ในส่วนของการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ก็ยังคงมุ่งไปที่การแก้ปัญหานี้สินเก่า ไม่ปล่อยหนี้ใหม่ผ่านการควบคุมผู้ให้บริการสินเชื่อให้มีการปล่อยกู้อย่างเคร่งครัด ควบคุมการใช้จ่ายเงินลูกหนี้ผ่านการตระหนักรู้ทางการเงิน เป็นต้น แต่ยังไม่มีการตรึงหรือนโยบายใดของรัฐ ที่จะแก้ปัญหานี้สินควบคู่ไปกับการพัฒนาลูกหนี้ ดังเช่น ในบังคลาเทศที่ใช้กลยุทธ์ “หนี้พัฒนาคน” สำหรับประเทศไทยสามารถยกระดับการใช้กลยุทธ์ดังกล่าว ด้วยการ “ใช้หนี้สร้างคน สร้างทุน สร้างความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต” ให้แก่ลูกหนี้ได้ เพื่อให้ลูกจ้างสามารถมีชีวิตอยู่รอดได้ในสังคมทุนนิยม ที่เงินทุนเป็นตัวกำหนดทุกสิ่ง และเพื่อให้ลูกจ้างสามารถเข้าถึงสิทธิทางเศรษฐกิจอันเป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ความสำคัญของปัญหา

ในสังคมไทย แรงงานที่เป็นลูกจ้างเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นกลุ่มคนบริโภคหลักที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยมากอีกด้วย และในทางสังคม ลูกจ้างเป็นโซ่ข้อกลางในการเชื่อมโยงสังคมอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม ผ่านสายสัมพันธ์ทางสายเลือดโดยค่าจ้างของลูกจ้างจะนำส่งให้แก่พ่อแม่เดือนละ 2,000 - 3,000 บาท เงินส่งกลับบ้านเหล่านี้เป็นเงินที่คอยอุ้มชูเศรษฐกิจชนบทไม่ให้ตกต่ำเกินไป ในทางตรงกันข้ามพ่อแม่ของลูกจ้างในชนบทยังเป็นผู้อุ้มชูแลบรรดาลูกๆ ของลูกจ้างที่ต้องเข้าไปทำงานในเมือง แต่ทว่านับจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ปัญหาคุณภาพชีวิตและหนี้สินของคนกลุ่มนี้ที่เคยมีปัญหาอยู่แล้วยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกรายงานสถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทยในปี 2566 พบว่ามีมากถึง 16 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็น 90.6% ของ GDP หนี้เหล่านี้เป็นของครัวเรือนลูกจ้างมากที่สุดถึง 5.5 ล้านครัวเรือน มีหนี้สินเฉลี่ย 196,703 บาทต่อครัวเรือน รองลงมาคือ ครัวเรือนผู้ประกอบการธุรกิจของตนเอง 2.1 ล้านครัวเรือน มีหนี้สินเฉลี่ย 274,930 บาทต่อครัวเรือน ครัวเรือนเกษตรกร 1.97 ล้านครัวเรือน มีหนี้สินเฉลี่ย 194,787 บาทต่อครัวเรือน ที่เหลืออีก 2.11 ล้านครัวเรือนเป็นของผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ จากครัวเรือนที่มีหนี้ทั้งหมด 11.65 ล้านครัวเรือนในการสำรวจของสำนักงานสถิติปี 2564 และหนี้เหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขจะฉุดรั้งเศรษฐกิจไทยไม่ให้ออกมาเดินหน้าเตบโตและจะนำไปสู่การถดถอยของเศรษฐกิจได้ โดยหากครัวเรือนโดยเฉลี่ยของไทย มีสัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ (Debt Service Ratio: DSR) มากกว่า 30% เมื่อใด การก่อหนี้จะเกิดจุดพลิกกลับจากการกระตุ้นเศรษฐกิจเป็นการฉุดรั้งการบริโภคของครัวเรือน

แนวทางการแก้ไขปัญห

ประเด็นแนวทางที่จะใช้ในการแก้ปัญห มีขั้นตอนอย่างไร **แนวทางการพัฒนาที่มีความท้าทายในปัจจุบันและอนาคต**

ปัญหาหนี้ครัวเรือนของไทยขณะนี้ นับว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญในระดับสูง เป็นปัญหาที่ไม่ได้มีวงจำกัดแค่เพียงปัจเจกบุคคลหรือครอบครัว แต่ยังส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อเศรษฐกิจของไทยอีกด้วย โดยเฉพาะในเวลานี้ เหตุเพราะ ในปี 2565 การส่งออกสุทธิ (การส่งออก - การนำเข้า) ของไทยติดลบ 2.4% แสดงว่าภาคการค้าต่างประเทศไม่สามารถช่วยพยุงเศรษฐกิจ มีหน้าซ้ำยังไปลดการเติบโตทางเศรษฐกิจอีกด้วย และหากเครื่องยนต์หลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย คือ การบริโภคของครัวเรือนยังมาติดหล่มด้วยปัญหาหนี้สินก็จะเป็นการซ้ำเติมเศรษฐกิจไทย ดังนั้นรายงานในส่วนนี้จึงจะพยายามเสนอแนวทางที่เป็นประสบการณ์ในต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหานี้หนี้และความยากจน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับประเทศไทย

ธนาคารกรามีน ประเทศบังคลาเทศ

ธนาคารกรามีน ได้ก่อตั้งขึ้นโดย ศาสตราจารย์มุฮัมมัด ยูนุส อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยจิตตะกอง (Chittagong University) ประเทศบังคลาเทศ โดยในปี คศ.1974 ได้นำนักศึกษาไปเยี่ยมหมู่บ้านคนยากจน เขาได้พบว่าผู้หญิงยากจนที่ต้องการมีอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ต้องไปกู้เงินอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อสัปดาห์ เพื่อมาทำการผลิตเครื่องจักรสานจากไม้ไผ่ แต่ยิ่งทำการผลิตก็ยิ่งยากจน

การดำเนินของธนาคารกรามีน ประกอบด้วย การกู้ยืมหลัก เงินกู้กิจการขนาดเล็ก โทศัพท์ประจำหมู่บ้าน สินเชื่อการเคหะ สินเชื่อเพื่อการศึกษาสำหรับบุตรธิดาของสมาชิก สินเชื่อธุรกิจ สำหรับบัณฑิต โครงการทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาของสมาชิก โครงการสำหรับขอทาน

การกู้ยืมเป็นกลุ่มโดยการรวมตัวของสมาชิก (ชายหรือหญิง) ตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป โดยที่สมาชิกมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมคล้ายคลึงกัน โดยแต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกันเอง กลุ่ม 6-8 กลุ่มใน

หมู่บ้านรวมกันเป็นศูนย์ พร้อมกับเลือกประธานศูนย์และรองประธานประจำศูนย์ ยึดหลักการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการจัดการ เงื่อนไขการกู้ของธนาคารกรามีน โดยทั่วไปให้กำหนดระยะเวลาชำระคืนอยู่ระหว่าง 58-116 สัปดาห์ วิธีการใช้เงินคืนโดยการหักจากเงิน ในบัญชี สำหรับเงื่อนไขการกู้ยืมเพื่อการเคหะ กำหนดระยะเวลาชำระคืน 9 ปี อัตราค่าบริการ 5%

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธนาคารกรามีน คือ การยึดมั่นในเป้าหมายสูงสุด, การสร้างกระบวนการและกลไกต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้คนจนสามารถชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด และการให้การศึกษาและมอบอำนาจแก่คนจน (Empowerment)

และจากการจัดตั้งธนาคารกรามีนนี้เอง ทำให้มุฮัมมัด ยูनुสได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในปีพ.ศ. 2549 สำหรับ “ความพยายามในการสร้างพัฒนาการทางสังคมและเศรษฐกิจจากเบื้องล่าง”

ข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการสนับสนุนแนวทาง และการพัฒนา ทั้งอดีตและอนาคต จุดเด่น – จุดด้อย

แรงงานคือใคร

โดยสรุปแล้วตามความหมายทางทฤษฎีคำว่า “แรงงาน” ก็คือ “พลังแรงงาน” โดยเราสามารถนับพลังแรงงานของแต่ละสังคมผ่านตัวเลข “กำลังแรงงาน (labour force)” โดยในสังคมไทยจะที่นับรวมพลังแรงงานของผู้ที่มีอายุ 15 – 60 ปี และพร้อมจะทำงาน แต่สำหรับคนที่ขายพลังแรงงานแลกกับค่าจ้างถูกเรียกว่า “ลูกจ้าง(employee)” หรือ “คนงาน(worker)” หรือ “กรรมกร (proletariat)” หรือ “ผู้ใช้แรงงาน (labourer)” ส่วนแรงงานที่เป็นผู้ซื้อพลังแรงงาน เราเรียกว่า “นายจ้าง (employer)” ส่วนผู้ที่ทำอาชีพของตนเองไม่ขึ้นอยู่กับนายจ้าง รวมถึงผู้ที่เป็นนักวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญ โดยทำงานที่เป็นของตนเอง อาทิ หมอ ทนายความ คนขับรถสามล้อแม่ค้า คนขับรถส่งอาหาร พ่อค้าแม่ค้า เป็นต้น คนเหล่านี้ถูกเรียกว่า “ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ” หรือทำงานให้ตนเอง (self employed)

ในบทความนี้ จะมุ่งเน้นการสร้างนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับแรงงานที่เป็นกลุ่มลูกจ้าง เกษตรกร และ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ที่เป็นสมาชิกของกองทุนประกันสังคม ซึ่งเราเรียกว่า “ผู้ประกันตน” โดยกรณีของลูกจ้างที่ยังทำงานอยู่และอายุไม่ถึง 60 ปี จะเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติประกันสังคม และกรณีของลูกจ้างที่เคยเป็นผู้ประกันตนแล้วออกจากงาน แต่ต้องการรักษาสวัสดิการประกันสังคม ก็จะเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ส่วนบุคคลทั่วไปที่มีอายุ ไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ ทำงาน ไม่มีนายจ้าง สามารถสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 เช่น กลุ่มผู้ขับขี่รถมอเตอร์ไซด์ส่งอาหาร แม่ค้า เกษตรกร เป็นต้น

แผนสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.2566 - 2570) ได้มีการกำหนดเป้าหมาย คือ “การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลงทุกด้านและทุกกลุ่ม” และได้กำหนดวัตถุประสงค์ว่า “เป็นกรอบทิศทางของหน่วยงานในการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศ ปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน โดยไม่เลือกปฏิบัติคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน” และได้กำหนดกรอบของแผนสิทธิมนุษยชนรายด้านทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านการเมือง การปกครอง, ด้านกระบวนการยุติธรรม, ด้านสาธารณสุข, ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ และได้กำหนดกรอบของแผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่มทั้งหมด 11 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน, กลุ่มผู้เสียหาย และเหยื่อของกระบวนการยุติธรรม, กลุ่มเด็กและสตรี, กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน, กลุ่มผู้สูงอายุ, กลุ่มผู้เสพยาเสพติด, กลุ่มความหลากหลายทางเพศ, กลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์, กลุ่มคนพิการ, กลุ่มผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง และผู้พ้นโทษและกลุ่มผู้ป่วยเอดส์ ผู้ที่อยู่ร่วมกับ HIV และผู้ป่วยจิตเวช

โดยบทความนี้ มุ่งสนใจศึกษาแผนสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงาน ซึ่งในแผนสิทธิมนุษยชนฯ ได้กำหนดกรอบของปี 2566 – 2570 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจและธุรกิจที่สร้างประโยชน์ให้คนทุกกลุ่ม และการให้หลักประกันในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอแก่ทุกคนในสังคมโดยสถานการณ์ท้าทายที่อยู่ในช่วงเวลาของแผนนี้ คือ ปัญหาผลกระทบจากมาตรการควบคุมโรคระบาดต่อผู้ประกอบการและลูกจ้าง, การเตรียมความพร้อมของภาครัฐต่อระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy, ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น และภาคธุรกิจSME ที่เข้าถึงมาตรการเยียวยาความเสียหายของรัฐจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, ปัญหาการขาดเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเกษตรพันธสัญญา, การขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน, การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจดิจิทัล หรือ Digital Economy และเลือกศึกษาข้อท้าทายในเรื่องการจัดการปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้แรงงานที่เป็นลูกจ้าง ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้สามารถมีชีวิตรอดได้ในสถานการณ์ภายหลังโควิด 19 ของไทย การดำเนินศึกษาในเรื่องนี้ไม่เพียงแต่เป็นการช่วยเหลือแรงงาน แต่ยังช่วยสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจรอดพ้นจากภาวะตกต่ำไปด้วย

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสี่สิบแปดประเทศแรกของโลก ที่ลงคะแนนเสียงร่วมรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ สมัยที่ 3 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส นับเป็นเอกสารที่ใช้ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก โดยในคำปฏิญญาสากลฉบับนี้มีข้อที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางเศรษฐกิจและสิทธิแรงงาน ดังนี้

ข้อ 3 ได้กำหนดไว้ว่าทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

ข้อ 17 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยตนเอง และโดยร่วมกับผู้อื่น

(2) บุคคลใดจะถูกเอาทรัพย์สินไปจากตนตามอำเภอใจไม่ได้

ข้อ 22 ทุกคนในฐานะสมาชิกของสังคม มีสิทธิในหลักประกันทางสังคม และย่อมมีสิทธิในการบรรลุสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันจำเป็นยิ่งสำหรับศักดิ์ศรีของตน และการพัฒนาบุคลิกภาพของตนอย่างอิสระ ผ่านความพยายามของรัฐและความร่วมมือระหว่างประเทศ และตามการจัดการและทรัพยากรของแต่ละรัฐ

ข้อ 23 (1) ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงานโดยอิสระ ในเงื่อนไขที่ยุติธรรมและเอื้ออำนวยต่อการทำงาน และในการคุ้มครองต่อการว่างงาน

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกัน สำหรับงานที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด

(3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเอื้ออำนวยต่อการประกันความเป็นอยู่อันควรค่าแก่ศักดิ์ศรีของมนุษย์สำหรับตนเองและครอบครัว และหากจำเป็นก็จะได้รับการคุ้มครองทางสังคมในรูปแบบอื่นเพิ่มเติมด้วย

(4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้งและที่จะเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อความคุ้มครองผลประโยชน์ของตน

ข้อ 24 ทุกคนมีสิทธิในการพักผ่อนและการผ่อนคลายยามว่าง รวมทั้งจำกัดเวลาทำงานตามสมควร และวันหยุดเป็นครั้งคราวโดยได้รับค่าจ้าง

ข้อ 25 (1) ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนและของครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพทางการแพทย์ และบริการสังคมที่

จำเป็น และมีสิทธิในหลักประกันยามว่างงาน เจ็บป่วย พิกัด หมาย วัยชรา หรือปราศจากการดำรงชีพอื่นในสถานะแวดล้อมนอกเหนือการควบคุมของตน

(2) มารดาและเด็กย่อมมีสิทธิที่จะรับการดูแลรักษาและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทั้งปวงไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสมรส จะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

ข้อ 26 (1) ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในขั้นประถมศึกษา และขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับประถมจะต้องเป็นภาคบังคับ การศึกษาด้านวิชาการและวิชาชีพจะต้องเปิดเป็นการทั่วไป และการศึกษาระดับสูงขึ้นไปจะต้องเข้าถึงได้อย่างเสมอภาคสำหรับทุกคนบนพื้นฐานของคุณสมบัติความเหมาะสม

(2) การศึกษาจะต้องมุ่งไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่ และการเสริมสร้างความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพขั้นพื้นฐาน การศึกษาจะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ขันติธรรม และมิตรภาพระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนาทั้งหมด และจะต้องส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติเพื่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ

(3) ผู้ปกครองมีสิทธิเบื้องต้นที่จะเลือกประเภทการศึกษาที่จะให้แก่บุตรของตน

ข้อมูลกองทุนประกันสังคม

จากรายงานประจำปี 2564 ของสำนักงานประกันสังคม พบว่า มีจำนวนผู้ประกันตนทั้งสิ้น 23,740,954 คน คิดเป็น 61.35% ของกำลังแรงงาน แบ่งผู้ประกันตนมาตรา 33 จำนวน 11,137,211 คน มาตรา 39 จำนวน 1,938,895 คน และมาตรา 40 จำนวน 10,664,848 คน และมีสถานประกอบการที่เข้าร่วมในกองทุนจำนวน 490,868 แห่ง

กองทุนประกันสังคมนำเงินไปลงทุนด้วยการให้รัฐบาลกู้ยืมมากที่สุดถึง 62.18% ของเงินลงทุนทั้งหมด รองลงมาคือ การนำเงินกองทุนไปลงทุนในหุ้นไทย โดยในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2566 สำนักงานประกันสังคมมีพอร์ตการลงทุนในหุ้นไทย ที่กองทุนประกันสังคมลงทุนมากที่สุด เช่น บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด(มหาชน) หรือ SCC ,บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) หรือ PTT และธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) หรือ BBL

จะพบว่า ในหุ้นรายการข้างต้น แม้ว่าจะเป็นการลงทุนเพื่อหาผลตอบแทนของประกันสังคม แต่ก็ยังเป็นการลงทุนโดยอ้อมผ่านธุรกิจแล้วนำกำไรมาจัดสรรประโยชน์ให้แก่สมาชิก กล่าวคือ เป็นการนำเงินไปให้ภาคธุรกิจลงทุน เพื่อหากำไร เมื่อได้กำไรแล้วกองทุนประกันสังคมก็จะได้รับเงินปันผลหรือส่วนต่างราคาหุ้น จากนั้นจึงนำเงินปันผลหรือกำไรจากราคาหุ้นมาจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก เรายังไม่พบการดำเนินงานของกองทุนประกันสังคมที่จะคิดนำเงินของผู้ประกันตนมาลงทุนโดยตรงกับผู้ประกันตน เพื่อให้ผู้ประกันตนได้มีโอกาสเป็นเจ้าของเงินทุน มีโอกาสในการเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดเล็กหรือใหญ่ เพื่อหากำไร และนำผลกำไรมาจัดสรรประโยชน์ให้แก่สมาชิก ซึ่งการทำตามวิธีหลังนี้สมาชิกจะได้กำไรถึงสองต่อ คือ ต่อแรกคือกำไรจากการเป็นเจ้าของธุรกิจและสองคือประโยชน์ตอบแทนจากการเป็นสมาชิกกองทุน

นอกจากนี้ยังพบว่า กองทุนประกันสังคมถือหุ้นธนาคารอยู่ถึง 3 ธนาคาร คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ ในสามธนาคารนี้พบว่า กองทุนประกันสังคมเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่อันดับ 7 ของธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นอันดับ 5 ของธนาคารกสิกรไทย และเป็นอันดับ 2 ของธนาคารกรุงเทพ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2566) แม้ว่ากองทุนประกันสังคมจะเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในธนาคารดังกล่าว แต่ก็ไม่เคยปรากฏว่า สมาชิกกองทุนประกันสังคมจะเข้าถึงเงินกู้ของธนาคารเหล่านี้ได้โดยง่าย ซึ่งก็ไม่ได้แตกต่างจากกรณีของบังคลาเทศที่คนจนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุน แม้ว่าเงินกองทุนประกันสังคมจะเป็นของผู้ประกันตนก็ตาม

และจากรายงานข่าวของไทยรัฐออนไลน์ ที่ได้พาดหัวข่าวว่า “เปิด 63 หุ้นในพอร์ต “กองทุน ประกันสังคม” ครั้งแรกปี23... มูลค่า 2 แสนล้านบาท ลดลง 2 หมื่นล้านบาท หรือ -9% จากสิ้นปี22 !!!” สะท้อนให้เห็นว่า การลงทุนของประกันสังคมในหุ้นไทยมีความเสี่ยง และในปี 2566 มูลค่าหุ้นที่กองทุน ประกันสังคมไปถึงไว้ก็มีมูลค่าลดลงอย่างมากถึง 2 หมื่นล้านบาท หรือหายไปประมาณ 9% ของเงินลงทุน ทั้งหมด และนอกจากหุ้นสิบตัวข้างต้นแล้ว กองทุนประกันสังคมยังถือหุ้นในบริษัทอื่นๆ อีก 53 บริษัท

นอกจากพันธบัตรรัฐบาล การถือหุ้นไทยแล้ว กองทุนประกันสังคมยังนำเงินไปลงทุนในหน่วยลงทุน ตราสารหนี้ต่างประเทศ และหน่วยลงทุนตราสารทุนต่างประเทศ หน่วยลงทุนอสังหาริมทรัพย์, โครงสร้าง พื้นฐาน, ทองคำ พันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังไม่ค้าประกัน หุ้นกู้เอกชน ทั้งหมดก็สะท้อนว่า กรอบ คิดในการลงทุนของประกันสังคมยังคงเน้นที่การนำเงินไปให้รัฐบาลลงทุนและให้ธุรกิจเอกชนทั้งในและ ต่างประเทศลงทุน ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นกรรมสิทธิ์ให้แก่ภาครัฐ และธุรกิจเอกชน เป็นการลงทุนในลักษณะ “เศรษฐกิจที่ไหลจากบนลงล่าง (Trickle-down Economics)” เปรียบเหมือนการเทน้ำจากด้านบนและรอให้ น้ำไหลรินลงสู่ด้านล่าง โดยผู้ที่อยู่ด้านบนคือภาคธุรกิจเอกชน เมื่อธุรกิจได้น้ำจนเต็มถังแล้ว น้ำจะค่อยๆ ล้น ออกจากถังของธุรกิจไปลงสู่ถังของลูกจ้างกล่าวคือ เป็นการเลือกการพัฒนาหรือลงทุนในภาคธุรกิจเอกชนก่อน โดยเมื่อธุรกิจมีกำไรแล้ว ลูกจ้างก็จะพลอยได้รับประโยชน์จากการมีงานทำและได้ค่าจ้าง แต่หากพิจารณาถึง วัตถุประสงค์ของการตั้งกองทุนประกันสังคม หัวใจหลักควรจะทำให้ความสำคัญแก่ผู้ประกันตนที่เป็นเจ้าของ กองทุนก่อน และยังไม่ปรากฏว่า การลงทุนของประกันสังคม จะเลือกลงทุนโดยให้ความสำคัญกับผู้ประกันตน เป็นอันดับแรก ซึ่งจะช่วยสร้างการมีกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ประกันตน สร้างความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะ “เงินทุน” เป็นหัวใจสำคัญของเศรษฐกิจทุนนิยม ที่การบริโภค การผลิต การค้า ถูกกำหนดจาก ปัจจัยทุนเป็นด้านหลัก ที่สำคัญสิทธิการอยู่รอดของแรงงาน จะต้องมีพื้นฐานมาจากการมีสิทธิในทางเศรษฐกิจ หรือก็คือมีการสิทธิในการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต(ที่ดิน ทุน แรงงาน) ซึ่งจะเป็นตัวรับประกันการมีชีวิตรอด ตลอดจนการมีคุณภาพชีวิต รายได้ และสวัสดิการที่ดีขึ้นให้แก่ผู้ประกันตน

การนำแนวทางและการพัฒนาไปปรับใช้

ขั้นตอนการดำเนินการ

จังหวะก้าวที่ 1 คือ การที่รัฐบาลขายพันธบัตรพิเศษให้แก่กองทุนประกันสังคมจำนวนเงิน 30,000 - 50,000 ล้านบาท มีอายุ 3 ปี ดอกเบี้ย 3.5%ต่อปี ซึ่งมากกว่าดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์ มากกว่าหรือ พอๆ กับค่าตอบแทนจากการซื้อหุ้น หรือตราสารหนี้จากภาคเอกชน มาจัดตั้งเป็นโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาชีวิต ผู้ประกันตน

จังหวะก้าวที่ 2 การจัดตั้งธนาคารแรงงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ที่มีหุ้นเป็นของลูกจ้างอย่างน้อย 70% เป็นของผู้ใช้แรงงานประเภทอื่นๆ รวมทั้งรัฐบาลและนายจ้างรวมกันแล้วไม่เกิน 30% แต่นายจ้างกับรัฐบาล รวมกันแล้วไม่ควรเกิน 15%

จังหวะก้าวที่ 3 การสร้างฐานเศรษฐกิจภาคประชาชน

ผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น

1) เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างอำนาจซื้อของตลาดภายในผ่านลูกจ้าง สมาชิกกองทุนประกันสังคม จำนวน 23.7 ล้านคน

2) เป็นการกระจายรายได้, ทุนและทรัพย์สินไปยังกลุ่มลูกจ้างที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน และ จะช่วยลดความแตกต่างทางรายได้ระหว่างคนรวยและคนจน ซึ่งปัจจุบันนี้ปรากฏว่า

กลุ่มคนรวยสุด10% กับกลุ่มคนจนสุด 10% มีรายได้แตกต่างกันถึงประมาณกว่า 30 เท่า

3) สร้างระบบสวัสดิการและภูมิคุ้มกัน (safety net) ทางรายได้และอาชีพของลูกจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4) ลดภาระแก่นายจ้างบางส่วน โดยเฉพาะด้านสวัสดิการเงินกู้ นอกจากนี้ นายจ้างและ/หรือองค์กรของลูกจ้าง สามารถกู้เงินจากธนาคารในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้าง เช่น หอพัก, รถรับส่งคนงาน, สถานเลี้ยงเด็กอ่อน, ร้านสวัสดิการ, สหกรณ์ร้านค้า, สถานฝึกอบรม และห้องประชุมสัมมนา เป็นต้น

5) เป็นการสร้างทุนมวลชน ถ่วงดุลกับทุนผูกขาด และทุนต่างชาติ เพื่อรักษาคุณภาพของระบบเศรษฐกิจ ไม่ให้ถูก ‘กำหนด’ โดยทุนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป อันจะทำให้สังคมเสียสมดุล และประชาชนถูกเอาเปรียบ

6) เป็นการเสริมสร้างความมั่นคงภายในทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพราะเป็นการพัฒนาประชาธิปไตย พัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาโอกาสของกลุ่มคนผู้ด้อยโอกาสในสังคม

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในสังคมไทย ลูกจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระ เป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุด และในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบธนาคารกรามีน และได้้นำแนวคิดของ รศ.ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ เรื่องธนาคารลูกจ้าง มาเป็นต้นแบบเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนไทย ควบคู่กับสร้างคุณภาพชีวิต และสร้างความเป็นเจ้าของในปัจจัยการผลิต ประกอบกับปัจจุบันแหล่งทุนขนาดใหญ่ที่สุดของภาคประชาชนที่มีการสะสมไว้มากตามกฎหมาย ก็คือ กองทุนประกันสังคม เราอาจใช้ทุนนี้ที่ลูกจ้าง และผู้ประกอบอาชีพอิสระสะสมร่วมกันไว้เป็นสปริงบอร์ดในการสร้างทุนประเดิมให้แก่กองทุนและโครงการธนาคารของประชาชนได้ โดยลูกจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ร่วมสมทบในกองทุนประกันสังคมจะถูกเรียกว่า “ผู้ประกันตน” ดังนั้น งานศึกษาค้นคว้าจึงต้องการสร้างรูปแบบกองทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้และพัฒนาคุณภาพชีวิต และจัดตั้งธนาคารแรงงาน เพื่อสร้างกรรมสิทธิ์ในทุนเงินตรา โดยมีฐานผู้ประกันตนเป็นจุดเริ่มต้น

แนวทางการจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตและธนาคารแรงงานผู้ประกันตน เริ่มจากหนึ่งเป้าหมาย คือ ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมด้านเศรษฐกิจให้แก่ผู้ประกันตน สองกลุ่ม คือ ลูกจ้าง และผู้ประกอบอาชีพอิสระ สามจังหวัดนำร่องคือ

ก้าวที่ 1 ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อปลดหนี้ดอกเบี้ยสูงควบคู่กับการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้ประกันตน และกระตุ้นการออมเพื่อนำไปสู่การสร้างทุน ผ่านโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาชีวิตผู้ประกันตน

ก้าวที่ 2 จัดตั้งธนาคารที่เป็นของผู้ประกันตน โดยผู้ประกันตน และเพื่อผู้ประกันตน เพื่อกระจายกรรมสิทธิ์ทุนไปสู่ผู้ประกันตน

ก้าวที่ 3 คือ การใช้ธนาคารแรงงานผู้ประกันตน เป็นกลไกของ “ทุน” เพื่อไปสร้างฐานเศรษฐกิจของประชาชนคนชั้นล่าง เช่น ธุรกิจรายย่อย (micro business) วิสาหกิจชุมชน ที่อยู่อาศัยเพื่อคนจนคนชั้นล่าง วิสาหกิจเพื่อสังคมที่ภาคประชาชนเป็นเจ้าของ (social enterprise for the poor)

การมีทุนของตนเองทำให้ผู้ประกันตนมีทุนที่จะเข้าถึงการศึกษา นับว่าเป็นการเข้าถึงปฏิญญาสากลฯ ข้อ 26 (1) ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในขั้นประถมศึกษาและขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับประถมจะต้องเป็นภาคบังคับ การศึกษาด้านวิชาการและวิชาชีพจะต้องเปิดเป็นการทั่วไป และการศึกษาระดับสูงขึ้นไปจะต้องเข้าถึงได้อย่างเสมอภาคสำหรับทุกคนบนพื้นฐานของคุณสมบัติความเหมาะสม

การสร้างสถาบันจัดสวัสดิการที่เป็นของผู้ประกันตนโดยทุนของตนเอง ช่วยลดภาระงบประมาณของรัฐบาลในการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชน ก็นับว่าเป็นการปฏิบัติตามปฏิญญา ข้อ 22 ทุกคนในฐานะสมาชิกของสังคม มีสิทธิในหลักประกันทางสังคม และย่อมมีสิทธิในการบรรลุสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันจำเป็นยิ่งสำหรับศักดิ์ศรีของตน และการพัฒนาบุคลิกภาพของตนอย่างอิสระ ผ่านความพยายามของรัฐและความร่วมมือระหว่างประเทศ และตามการจัดการและทรัพยากรของแต่ละรัฐ

ที่สำคัญที่สุดคือ การที่ผู้ประกันตนเป็นเจ้าของทุนของตนเอง นอกจากจะสามารถพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพางบประมาณของภาครัฐ ยังมีส่วนพัฒนาเศรษฐกิจชาติและช่วยแก้ปัญหาการกระจายรายได้ ซึ่งขณะนี้ไทยถูกจัดอันดับว่าเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำอันดับสามของโลก รองจากรัสเซียและอินเดีย เพราะการหมุนเวียนเงินจากธุรกิจและค่าจ้างของคนเล็กคนน้อยจะมีอัตราการหมุนเวียนสูง สร้างการทวีคูณของเงินได้มากกว่าของธุรกิจใหญ่ ที่รายได้และกำไรจะกระจุกตัวอยู่ในมือเพียงคนไม่กี่คน

สุดท้ายการปฏิบัติตามสามจังหวัดหัวก้าวหน้าต้น ผลลัพธ์สูงสุดก็คือ การทำให้ผู้ประกันตนเข้าถึงสิทธิที่จะมีชีวิตรอดที่เป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน อันเป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 3 ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1) รัฐควรเพิ่มการณรงค์และสร้างความเข้าใจเรื่องสิทธิทางเศรษฐกิจ ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิการมีชีวิตรอด

2) รัฐควรสนับสนุนให้เกิดสิทธิในการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตอย่างเท่าเทียมในทุกกลุ่มคน โดยเฉพาะสิทธิในกรรมสิทธิ์ทุนเงินตรา ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของคนในระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจตลาด และต้องมีการแก้ไขความเข้าใจของสังคมที่กล่าวว่า ทุนจะต้องเป็นของนายทุนเท่านั้น ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คาดเคลื่อน และป็นทอนโอกาสที่จะทำให้คนจนเข้าถึงแหล่งทุน

3) รัฐบาลในฐานะเป็นผู้บริหารเงินกองทุนประกันสังคม จำเป็นต้องมีการปรับชุดความคิดและความเชื่อใหม่ในเรื่องการนำเงินประกันสังคมไปลงทุน ด้วยการซื้อพันธบัตรรัฐบาลและการซื้อหุ้นกู้กับหุ้นของธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะปัจจุบันที่การลงทุนในหุ้นกู้และตลาดหุ้นมีความเสี่ยงสูง มาสู่การลงทุนในผู้ประกันตนโดยตรง เพื่อให้ผู้ประกันตนได้ใช้ประโยชน์โดยตรงจากเงินที่ตนเองได้สะสมไว้ เหมือนกับหลักการของสหกรณ์ที่ต้องการให้สมาชิกได้ใช้ประโยชน์จากเงินทุนที่สมาชิกสะสมเอาไว้

4) รัฐบาลควรลดการใช้เงินกองทุนประกันสังคมไปลักษณะประชานิยมให้แก่ผู้ประกันตน แต่ควรนำไปใช้ในลักษณะที่ทำให้ผู้ประกันตนจะต้องมีความรับผิดชอบต่องินดังกล่าว เพื่อให้กองทุนประกันสังคมมีความยั่งยืน

5) ในการกำหนดเป้าหมายและอุดมการณ์ของธนาคารแรงงานผู้ประกันตนที่จะเกิดขึ้น จะต้องเน้นไปที่การแก้ปัญหาความยากจน หนี้สิน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการเป็นเจ้าของทุนของภาคประชาชน ไม่ใช่ธนาคารที่มีเป้าหมายเพื่อหากำไรเป็นด้านหลัก

6) รัฐบาลควรยึดเป้าหมายในการให้บริการทางการเงินแก่คนจน เพื่อให้คนจนต่อสู้กับความยากจนด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

7) รัฐบาลควรเร่งรัดให้เกิดโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาชีวิตผู้ประกันตน เพื่อลดภาระดอกเบี้ยสูง แม้ว่ารัฐบาลจะส่งเสริมให้ธุรกิจเอกชนจัดตั้งฟิโกและนาโนไฟแนนซ์ แต่ดอกเบี้ยก็ยังสูงถึง 28 – 36% และรัฐบาลต้องกล้าหาญที่จะดำเนินการ เพราะการหลุดพ้นจากบ่วงหนี้ดอกเบี้ยสูง ไม่เพียงจะเป็นการช่วยคนจน แต่จะช่วยเศรษฐกิจชาติด้วย

8) รัฐบาลควรการสร้างกระบวนการและกลไกที่เอื้ออำนวยให้คนจนสามารถชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด

References

- Amornsyn, U., (2022). TEN PERFECTED BUDDIST LEADERSHIP FOR ORGANIZATION CHANGE MANAGEMENT. (Journal of Interdisciplinary Innovation Review) Vol. 5 No. 1 January-June 2022: 168-178.
- Bataller, C., (2018). Technology Integration: A Mixed Methods Study of Best Practices of Technology Integration as Perceived by Expert Middle School Teachers. Doctoral dissertation Education Administrator University of Brandman.
- Kimberly, N., (1979). “What Really Works.” Harvard Business Review. (July): 43-52.
- Kong, S. C., Looi, C. K., Chan, T. W., and Huang, R. (2017). Teacher development in Singapore, Hong Kong, Taiwan, and Beijing for e-Learning in school education. Journal of Computers in Education, 4(1), 5-25.
- Lim, S. B., Oh, Y. J., and Lee, S. H (2015). Establishing the Future Model of Teacher Training Reflected the Future Educational. International Journal of Learning and Teaching 1 (1), 47- 50.
- Miller, E. J., & Rice, A. K. (Eds.). (2013). Systems of organization: The control of task and sentient boundaries. Routledge.
- Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation (2022). National Education Development Plan. Bangkok: Ministry of Higher Education, Science, Research, and Innovation (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation).
- Ministry of Education. (2019). Policy guidelines and strategies for educational management. Bangkok: Teachers' Council Publishing.
- Ministry of Education. (2019). Educational Innovation Area Act 2019. Bangkok: Ministry of Education.
- Phra Surachai Surachayo (Hongtrakul). (2019). Development of the educational quality assurance system. of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Doctor of Buddhist Studies
- Rudolph, T., E. (2015). Teaching Music with Technology. Chicago: GIA Publications, Inc.
- Russell SELIM, H., EID, R. and AGAG, G., 2020. Understanding the role of technological factors and external pressures in smart classroom adoption. Education + Training, 62 (6), pp. 631-644.

Teachers Council Secretariat. (2020). Digital Action Plan of the Teachers Council Secretariat.
Bangkok: Teachers Council Secretariat.

